

Énekek.

1. Der Mensch vom Weibe geb.	20. Ej skoda Bozse.
2. Willkommen o silberner Mond.	21. Paraszt leány.
3. Der Abend sinkt.	22. Forgács adagio.
4. Die Zeiten Br. sind nicht mehr.	23. a' szép magyar.
5. A' viola is elasz.	24. Kassa.
6. Lukácsné.	25. Egy pár.
7. Wer unter einem Mädchen.	26. Csőtörtők.
8. Goldner Mond.	27. .... ¹ 4dik sor félbe szak. 6dik lecsap.
9. Mit dem nassgeweint.	28. Andante.... ¹
10. In diesen heiligen Hallen.	29. Korcsmárosné kápolnája.
11. Bey Männern.	30. Isten hozzád szívem fele.
12. Azt beszélte.	31. Hol lakik kend.
13. Minnyim legelső.	32. Fülemlilei monotonia.
14. Elment Th.	33. Szép lev. Eperjes 1782.
15. Wie selig wer ein Liebchen hat.	34. Böthy János.
16. Jerzy.	35. .... ¹
17. Szirmay Jósi.	36. So ist Lieben ein Verbrech.
18. Livia.	
19. Dis Kunst Mädchen zu gefallen.	

Közli: VÁCZY JÓZSEF.

TESLÉR (TISCHLER) LÁSZLÓ.²

Aki Gyulai Pál *Vörösmarty életrajzát* olvassa, önkénytelen érdeklődéssel fordul Teslér László alakja felé. Az egyszerű bonyhádi káplán megismerkedik a Perczel-család kíséretében Börzsönybe költöző ifjú Vörösmarty Mihállal, s írig tartó barátságot köt vele — a tudós Egyed Antal plébános vezetése mellett Bonyhádon kis időre egész irodalmi kör alakul. A káplán szép könyvtárat rendez be, a hazai s főleg külföldi irodalom termékeivel állandóan gyarapítja, legszorgalmasabb olvasója pedig a fiatal nevelő, ki az éj óráit is kész e könyveknek szentelni. Hol lehetnek ezek a könyvek? E kérdésre, sajnos, nem tudunk felelni. Talán testvérének, Teslér Sándor, volt pécsváradi plébánosnak a birtokába kerültek, de azután nyomuk vész. A pécsváradi plébánia csak prédikációs könyvekről és bibliákról tud, szép-irodalmi művekről nem, azok másutt lappanghatnak. Egykori tulajdonosuknak költői hajlamai is voltak, művei azonban az asztalfiókban maradtak, így Szinnyei József sem vehette fel szerzőjüket nagy írói lexikonába. Pedig e nagy irodalombarátnak a sorsa mély részvétet kelthet bennünk.

Eredeti neve bizonyára nem Teslér, hanem *Tischler* volt, miként a felsőmindszenti (Baranya m.) anyakönyv igazolja. Született Bakócán, 1794. okt. 8-án. Atyja Tischler (az anyakönyv «Tissler»-nek írja) László, a Melczer-család ispánja volt. Ma ez a birtok gróf Majláth György-féle hitbizomány. Pécselt, Szegeden és Pozsonyban tanult, 1817. okt. 25-én

¹ Az eredetiben ma már megfejthetetlen és reprodukálásra alkalmatlan kótajelzés.

² Az adatokat a bükksüdi, bonyhádi, dunaszekesői, máriakéemendi, pécsváradi és pinchehelyi r. k. plébánia volt szíves rendelkezésemre bocsátani

Pécsett pappá szentelték. 1817. november 16-án került Bonyhádra káplánnak, innen 1820. okt. 26-án Pincehelyre távozott.¹ 1820. november 6-án már Pincehelyen káplánkodik, 1822. okt. 8-ig, mikor utóljára jegyez be az anyakönyvbe. Pincehelyről Mária-Kéméndre megy, itt találjuk 1822. október 24-től 1825. október 11-ig. 1825. okt. 30-án Dunaszekcsőre kerül káplánnak. Ugyanitt 1826. március 6-tól mint plébános-helyettes (administrator), 1826. április 24-től 1830. január 5-ig mint plébános működik. Végül Bükkösdre kerül, hol 19 esztendeig munkálkodik, mint nyájának hű pásztora. Buzgókodott a templomi ének és zene kifejlesztése körül. Vendégszerető házában szívesen látta a pécsi székesegyház énekeseit és zenészeit. Nagy zenekara lehetett, mert két gyönyörű üstdob maradt utána a bükkösi templom birtokában. Ezt 1917-ben elrekvirálták. Lelkes hazafi volt. Bükkösi öreg emberek tanúsága szerint 1848-ban tüzes beszédeivel annyira fellelkesítette a plébánia népét, hogy az öt falujából nagy csapatot tudott verbuválni honvédeknek. s maga vezette le Palánkára. Hazafias érzelmei azonban szomorú sorsra juttatták. A bécsi kormány ellenséges szemmel nézte működését. 1849. február közepén megfosztották plébániájától s börtönbe hurcolták. Scitovszky püspök közbenjárására szabadon bocsátották ugyan, de állását nem nyerte többé vissza. Helyét már február 26-án Rózsa István töltötte be. Egyideig Pécsett lakott, tavasszal helesfai szőlejébe költözött, itt érte utól a halál 1849. augusztus 22-én. A bükkösi halotti anyakönyv kolerát jelöl meg a halál okának. Tetemét Bükkösdre szállították s a Jeszenszky kegyúri család kápolnájának a sírboltjában helyezték örök nyugalomra.

Utódainak tanúsága szerint Vörösmarty többször megfordult Bükkösdön, s a még ma is meglévő kályha mellett beszélgetéssel töltötték az időt, a helesfai szőlő szobájának a falát pedig versek írására használták. Levelezésüket bizonyára csak részben közli a *Vörösmarty emlékkönyv*, a többinek előkerülését legfeljebb a szerencsés véletlentől várhatjuk, addig pedig őrizzük kegyelettel a lelkes hazafi s költői lelkű zene- s irodalombarát emlékét.

HAJAS BÉLA.

VAJDA JÁNOS ÉS ENDRŐDI SÁNDOR.

Az *Irodalomtörténeti füzetek* 6. számában Szabó Richárd helyesen utal arra a hatásra, amelyet Vajda János tett Endrődi Sándorra. (10. l.) Elkérülte azonban figyelmét egy meglepő találkozás — röviden utaltam már reá Vajda János-monografiámban (122. l.), rendszeres kifejtésével még tartozom. Legyen szabad ezuttal ezt a tartozásomat leróni.

Évtizedeken át népszerű szavalmány-darab volt Endrődi Sándor *Visszavárlak* c. rapszodiája. E költeményben tetőpontját éri el annak az érzésnek heve, amely első szerelme idején és hatása alatt költészetének valami izgatót, vibráló hangot adott (Szabó. 24. l.). A költemény ötöd- és hatodfeles

¹ Vörösmarty tehát már korábban, talán augusztusban Börzsönybe kerülhetett, mert a megismerkedés csak így érthető. V. ö. Gyulai: *Vörösmarty életrajza*³. 1890. 37. l.